УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ

ВИЩА ШКОЛА ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА АДМІНІСТРАЦІЇ

UKRAIŃSKI UNIWERSYTET PAŃSTWOWY IM. MICHAŁA DRAHOMANOWA W KIJOWIE

INSTYTUT EDUKACYJNO-NAUKOWY FILOZOFII I POLITYKI EDUKACYJNEJ

WYŻSZA SZKOŁA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I ADMINISTRACJI W LUBLINIE

VIII МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ОСОБИСТІСТЬ. СУСПІЛЬСТВО. ПОЛІТИКА»

VIII MIĘDZYNARODOWĄ KONFERENCJĘ NAUKOWĄ

„OSOBOWOŚĆ. SPOŁECZEŃSTWO. POLITYKA”

УДК 316.42:321(08)
ISBN 978-83-933083-6-1

VIII Міжнародна наукова конференція «Особистість. Суспільство. Політика». Збірник матеріалів / Укладачі С. О. Терепищий, Я. Кіт. – Київ ; Люблін : Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji (гол. видавець); Український державний університет імені М. Драгоманова (співвидавець), 2025. – 41 с.

Наукові редактори: проф., д.філос.н. Сергій Терепищий, д-р Ярослав Кіт

Верстка: В. Мохонько

Збірник наукових праць «Особистість. Суспільство. Політика» містить матеріали VIII Міжнародної конференції, що відбулася 23 травня 2025 р. у Києві та Любліні. До видання увійшли статті українських і польських дослідників, присвячені актуальним проблемам міжнарожних відносин, історії, педагогіки, філософії освіти, суспільних трансформацій та демократичної стійкості.

Конференція проводилась в межах проекту «Демократичні цінності в освітній практиці: виклики внутрішніх та зовнішніх міграцій після 24 лютого 2022 року» (0124U001490).

Підписано до друку 10.07.2025. Формат 60×84/16. Ум.-друк. арк. 7,5.
Наклад 200 прим. Зам. № 1234.

© УДУ ім. М. Драгоманова, 2025
© WSPA w Lublinie, 2025

UKD 316.42:321(08)
ISBN 978-83-933083-6-1

VIII Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Osobowość. Społeczeństwo. Polityka”. Materiały konferencyjne / Red. nauk. Serhii Terepyshchyi, Jarosław Kit. – Kijów ; Lublin : Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji (wydawca) ; Ukraiński Uniwersytet Państwowy im. Mychajła Drahomanowa (współwydawca), 2025. – 41 s.

Redakcja naukowa: Prof. dr hab. Serhii Terepyshchyi, dr Jarosław Kit

Skład: V. Mokhonko.

Zbiór prac naukowych „Osobowość. Społeczeństwo. Polityka” zawiera materiały VIII Międzynarodowej Konferencji Naukowej, która odbyła się 23 maja 2025 r. w Kijowie i Lublinie. Publikacja obejmuje artykuły badaczy z Ukrainy, Polski i Kazachstanu poświęcone aktualnym zagadnieniom stosunków międzynarodowych, historii, pedagogiki, filozofii edukacji, przemian społecznych oraz odporności demokratycznej.

Konferencja odbyła się w ramach projektu „Wartości demokratyczne w praktyce edukacyjnej: wyzwania migracji wewnętrznych i zewnętrznych po 24 lutego 2022 r.” (0124U001490).

Oddano do druku 10.07.2025. Ark. wyd. 7,5. Nakład 200 egz. Zam. nr 1234.

© WSPA w Lublinie, 2025
© UDU im. M. Drahomanowa, 2025

неформальних механізмів. Успіх у цій діяльності залежить не лише від конфігурації наявних інституційних передумов, а й від здатності до стратегічної адаптації, професіоналізації, співпраці та підтримки довіри з боку громадян.

1. Чернявська О. В. Громадські організації як чинник активізації процесу формування громадянського суспільства в Україні: потенціал та можливості Ukr. socium, 2009, 3(30): 144-152 Мова:Українська https://doi.org/10.15407/socium2009.03.144 write in apa style
2. Deák, I. (2024). Authoritarianism and civil society: Legal restrictions on human rights CSOs. *Intersections. East European Journal of Society and Politics, 10*(2), 151–170. https://doi.org/10.17356/ieejsp.v10i2.1313
3. Lang, S. (2012). Limits to NGO Advocacy in the Public Sphere. In *NGOs, Civil Society, and the Public Sphere* (pp. 97–133). chapter, Cambridge: Cambridge University Press.
4. Schmitz, H. P., & Mitchell, G. E. (2022). Understanding the limits of transnational NGO power: Forms, norms, and the architecture. *International Studies Review, 24*(3), viac042. https://doi.org/10.1093/isr/viac042

КРОС-КУЛЬТУРНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: СТРАТЕГІЧНИЙ ВИМІР ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Процька Світлана,
канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Україна

Розроблена в рамках теми проєкту молодих вчених «Культурна ідентичність та крос-культурна комунікація українців: трансформація в умовах російсько-української війни» Наказ Міністерства освіти і науки України № 1801 від 27.12.2024р. (науковий керівник – Тетяна Урись, доцент кафедри української літератури факультету української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка)

Сучасний етап розвитку вищої освіти в Україні відбувається в умовах глобалізації, інтеграції до європейського освітнього простору, а також активного залучення іноземних студентів, викладачів і дослідників. У цьому контексті надзвичайно важливою стає крос-культурна комунікація. Вона постає інструментом налагодження взаєморозуміння між представниками різних національностей, і як чинник формування міжнародного іміджу української освіти.

Зазначимо, що крос-культурна комунікація – це потужний фактор для розвитку толерантності та відкритості у сучасній Україні. Основними її складовими є: 1) мовна комунікація – знання іноземної мови і розуміння культурних особливостей її використання; 2) невербальна комунікація – вивчення мови жестів, виразів обличчя, просторових стосунків та інших невербальних сигналів; 3) культурний контекст – розуміння соціальних норм, традицій, цінностей і звичаїв, що впливають на поведінку людини [1].

Вважаємо, що вища освіта формує новий рівень міжнародної взаємодії й культури спілкування, а тому крос-культурна комунікація постає інструментом налагодження взаєморозуміння між представниками різних національностей, і як чинник формування міжнародного іміджу української освіти в цілому.

Розглянемо крос-культурну комунікацію в контексті освітньої політики України. Так, у 2005 р. відбулося приєднання системи вищої освіти України до Болонського процесу. У 2014 р. – ухвалення нового Закону України «Про вищу освіту».

Після 2014 року Україна активізувала свої зусилля щодо інтеграції до Європейського освітнього простору, зокрема в рамках Болонського процесу. Одним із важливих викликів у цьому процесі стало забезпечення ефективної міжкультурної взаємодії в університетах. За даними Міністерство освіти і науки України (МОН), кількість іноземних студентів в Україні щороку зростає, і це створює потребу в:

- розробці курсів з міжкультурної

компетентності;

• професійному розвитку викладачів у сфері комунікативної чутливості;

• адаптації навчальних програм з урахуванням культурного розмаїття.

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні акцентується на важливості інтернаціоналізації як ключового пріоритету. Міжнародне співробітництво, розвиток академічної мобільності, мовна підготовка студентів і викладачів, а також культурна інтеграція іноземних здобувачів освіти є складовими політики, орієнтованої на підвищення якості освіти [3].

МОН реалізує низку ініціатив щодо інтеграції українських закладів вищої освіти (ЗВО) в Європейський простір вищої освіти (ЕНЕА), що вимагає формування сприятливого міжкультурного середовища в університетах.

Отже, освітня політика України визнає пріоритетність інтернаціоналізації освіти. Крос-культурна комунікація в цьому контексті виконує кілька функцій: інтеграційна – сприяє включенню іноземних студентів до академічного середовища; соціалізаційна – формує толерантність, відкритість та повагу до інших культур; репутаційна – покращує імідж української освіти у світі [2].

Відповідно зростає значення крос-культурної комунікації у вищій освіті, а саме: міжкультурна компетентність як ключова навичка для адаптації у глобальному світі; глобальний ринок праці як підготовка студентів до міжнародних кар'єрних викликів; міжнародне співробітництво як зміцнення мереж академічної мобільності та обміну.

У сфері вищої освіти крос-культурна комунікація проявляється через академічну мобільність, спільні дослідницькі проєкти, навчання іноземних студентів, участь у міжнародних освітніх програмах (наприклад, Erasmus+). Методологічною основою дослідження стали принципи гуманізму, діалогу культур, міждисциплінарного підходу [4].

На сьогодні у вищій освіті України існують наступні виклики та перешкоди: фінансування – обмежене фінансування програм міжнародної мобільності; мовні бар'єри – складнощі комунікації через різницю мов і культур; адаптація програм – необхідність оновлення курсів для іноземних студентів; кваліфікація викладачів – нестача досвіду в міжкультурній комунікації у викладачів; культурний шок – 40% іноземних студентів стикаються з цим явищем в Україні.

Але водночас ми маємо великі можливості для розвитку:

• створення мультикультурного освітнього середовища;

• розвиток двомовного чи мультимовного навчання;

• залучення випускників-іноземців як «освітніх амбасадорів» України у світі.

З вище сказаного, крос-культурна комунікація – це не лише аспект академічної взаємодії, а стратегічний компонент освітньої політики України. Її ефективне впровадження сприяє підвищенню конкурентоспроможності українських університетів, формуванню міжкультурної компетентності студентів і розбудові міжнародного партнерства.

Література

1. Гудкова Т. М. Крос-культурна комунікація: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2021.

2. Гуревич Р. С. Крос-культурна комунікація: соціокультурні засади та освітній контекст. Харків: Право, 2020.

3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2021–2031 роки. МОН України, 2021.

4. Програма ЄС Erasmus+: напрямки розвитку та вплив на інтернаціоналізацію освіти в Україні. Офіційний сайт МОН, 2024.